

TÜRK-İŞ

**TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU**

**GENÇ İŞÇİLERİN
SORUNLARI
VE
ÇÖZÜM YOLLARI**

Özcan Karabulut

Eğitim Yayınları No. 19

1.38

R

99

84

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

GENÇ İŞÇİLERİN SORUNLARI
VE ÇÖZÜM YOLLARI

Özcan Karabulut

TÜRK-İŞ
Eğitim Yayınları No. 19
Bilgi Merkezi

Tarih:.....

Demirbaş No:.....**884**.....

Tasnif No:.....**331.38.KAR**.....

1999

Bilgi yayıncıya izlenmiştir

TÜRK-İŞ Eğitim Yayınları No. 19
Ankara, 1999

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Genel Eğitim Sekreterliği
Bayındır Sok. No.10
Kızılay, Ankara

Özcan Karabulut
TÜRK-İŞ
Çalışan Çocuklar Bürosu Müdürü

Baskı: BAŞAK MATBAACILIK
0 (312) 384 27 61 - 62

İÇİNDEKİLER

Sunuş

Giriş

1. “Genç”, “Genç İşçi “ Tanımı
2. Genç İşçilerle İlgili Yasal Düzenlemeler
 - 2.1 Uluslararası Düzenlemeler
 - 2.2 Ulusal Düzenlemeler
3. Türkiye’de Gençlerin Genel Durumu
 - 3.1 Genç Nüfus Yapısı
 - 3.2 Genç Nüfusun İşgücü Piyasasındaki Durumu
 - 3.3 Genç İşsizlerin Eğitim Durumu
4. Gençlerin, Genç İşçilerin Sorunları
 - 4.1 İşsizlik ve Genç İşçiler
 - 4.2 Genç İşçiler ve İş Kazaları, Meslek Hastalıkları
 - 4.3 Genç İşçilerin Sosyal Güvenlik Hakları
 - 4.4 Genç İşçilerin Eğitimi
 - 4.5 Genç İşçilerin Sendikal Çalışmalara Katılımı
5. ICFTU’nun Genç İşçilere Yaklaşımı
 - 5.1 Gençlerin Eğitimi
 - 5.2 Eğitim ve İstihdam Hakkı

SUNUŞ

TÜRK-İŞ, kendi üyelerinin yanı sıra, çocukların, gençlerin, kadınların, geniş halk kesimlerinin sorunlarının çözümü yönündeki mücadeleyi görev ve sorumluluk alanında görmektedir.

Nitekim, TÜRK-İŞ'in son Genel Kurullarında alınan kararlar, gençlerin, genç işçilerin yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, özgürce örgütlenmesi, sendikal faaliyetlere katılması, mesleki eğitimden yararlanması için çok yönlü çalışmaların artırılması biçiminde olmuştur.

TÜRK-İŞ, genç işçilerin sorunlarını ve çözüm yollarını, gerçekleştirdiği ulusal düzeydeki toplantılarla ülkemizin gündeminde tutmuş, toplumsal bir baskı grubu olarak, konunun aktif takipçisi olmuştur. TÜRK-İŞ'in üyesi sendikalarla birlikte bu alandaki faaliyetleri, başta devlet kurumlarımız olmak üzere, konuyla ilgili kişi, kurum ve kuruluşların katkılarıyla, arzulanan sonuca ulaşacak, gençlerimiz hak ve özgürlüklerini elde ederlerken, ülkemizin gelişmesine de hizmet edeceklerdir.

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

1."GENÇ", "GENÇ İŞÇİ" TANIMI

Çocukluk dönemi ile gençlik dönemi birbirinden kesin çizgilerle ayıramamaktadır.

Uluslararası belgelerde, "genç", "genç işçi" terimleri için belli tanımlamalar yapılırken, ulusal mevzuatta bu terimler için açık tanımlara rastlanılmamaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin onayladığı uluslararası sözleşmeler ve belgelerden hareket edildiğinde, belli tanımlar üzerinde birleşmek mümkün görünmektedir.

"Genç" ya da "gençlik" tanımına bazı ulusal, uluslararası kuruluşların, bilim adamlarının yaklaşımları şöyle olmaktadır:

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'ne (UNESCO) göre, "Genç, öğrenim yapan, hayatını kazanmak için çalışmayan, kendine ait konutu bulunmayan kişidir."

Gençlik bir toplumun en dinamik, en akışkan, en hareketli kesimidir."

“Gençlik dönemi belirli ve sınırlı bir yaş dilimi içinde duygu, düşünce, davranış ve tutum olarak bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan bir dönemdir.”

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından çocuk işgücü tanımında benimsenen yaş sınırı 15'tir. ILO'nun 138 sayılı Sözleşmesine göre, 15-24 yaşları arasında çalışanlar “genç işçi” olarak kabul edilmekte, 146 sayılı tavsiye kararıyla da taban yaşının 16' ya çıkarılması öngörülmekte, kademeli olarak asgari çalışma yaşının yükseltilmesine ilişkin öneri getirilmektedir.

Türkiye'nin de imzaladığı Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 1. maddesinde, 18 yaşına kadar her insanın çocuk sayılması ifadesine yer verilmektedir. Bu ifade ile rüşt yaşını 18 olarak kabul eden Medeni Kanun'un ilgili maddesi uyum ve uygunluk içindedir.

Avrupa Sosyal Şartı'nın 7. maddesinin 1.bendinde çocukların çalışma yaşlarının en az 15 olması öngörülmüş, 8. bendinde ise 18 yaşın altındaki kişilerin çalışmalarına, çalışma koşullarına ilişkin sınırlamalar getirilmiştir.

1475 sayılı İş Kanunu'nun 67. Maddesi çalışma yaşında 15 yaş sınırını esas almaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) raporlarında, 15-24 yaş grubu genç nüfus olarak kabul edilmektedir.

Genç nüfus tanımına sosyolojik açıdan yaklaşımlar, 16-24 yaş grubunda yer alan kimselerin "genç" olarak kabul edilebileceğini ortaya koymaktadır.

Özetle, uluslararası sözleşmeler, standartlar ve ilkeler, imzalanan sözleşmeler yönünde dağınıklıktan kurtarılmış ulusal mevzuat ve sosyolojik yaklaşımlardan hareket edildiğinde, "genç işçi" tanımında taban yaşının 16 ya da 18'den başlatılıp, tavan yaşının 25'e çıkarılması mümkün olmaktadır.

2. GENÇ İŞÇİLERLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Gençlerin, genç işçilerin korunmalarıyla ilgili pek çok sözleşme, tavsiye kararı ve bildiriler bulunmaktadır. Bağlayıcı ve yol gösterici özellikleri olan bu belgelerde, gençlerin eğitim ve sağlık haklarından korunmalarına, gençlere en iyi istihdam

olanaklarının, mesleki eğitim kolaylıklarının sağlanmasıyla ilgili ifadelere yer verilmektedir.

2.1 Uluslararası Düzenlemeler

-ILO'nun 59 No'lu Sözleşmesi, bütün sanayi kuruluşlarında asgari çalışma yaşını 14 olarak belirlemektedir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmıştır.

-Sanayi dışı çalışma yaşı konusundaki ILO'nun 33 sayılı Sözleşmesi, 14 yaşından küçük veya 14 yaşında olup da okula gitmesi gereken kişilerin çalıştırılmasını yasaklamaktadır. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmamıştır. (Bu sözleşme ILO'nun 60 No'lu Sözleşmesiyle tadil edilmiş, asgari yaş 15'e çıkarılmıştır.)

-Deniz işkolunda asgari yaş konusundaki ILO'nun 7 No'lu Sözleşmesi, harp gemileri ile aynı ailenin bireylerinin çalıştığı gemiler hariç, deniz işkolundaki asgari çalışma yaşını 14 olarak sınırlamıştır. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

-Tarım işkolunda asgari çalışma yaşı konusundaki ILO'nun 10 No'lu Sözleşmesi, 14 yaşından küçük

kişilerin tarım sektöründe çalıştırılmamasını öngörmektedir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

ILO'nun 112 No'lu balıkçılık işkolunda asgari yaş Sözleşmesi, tuzlu suda balıkçılık amacıyla kullanılan teknelerde asgari çalışma yaşını 15 olarak belirlemiş, özel izne ve sağlık koşullarına bağlı olarak bu yaşın aşağıya çekilebileceğini belirtmiştir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

Deniz işkolunda trimci ve ateşçilerin asgari yaş konusundaki ILO'nun 15 No'lu Sözleşmesi, bu tür işlerde çalıştırılacak gençlerin yaşını 12 olarak belirlemiştir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmıştır.

Yeraltı işlerinde asgari çalışma yaş konusundaki ILO'nun 124 No'lu Sözleşmesi, bu tür işlerde çalışma yaşını 16 olarak belirlemekle birlikte, Sözleşmeyi onaylayan ülkelerin, onayladıkları tarihten başlayarak, belirli bir süre içinde bu tür işlerde çalışma asgari yaşının kademeli olarak 16'nın üzerine çıkaracaklarını öngörmektedir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

-Avrupa Sosyal Şartı'nın 7. Maddesinde, ulusal mevzuatta belirlenen işler dışında, 18 yaşın altındakilerin gece çalıştırılmamaları öngörülmektedir.

-ILO'nun 6 ve 90 No'lu Sözleşmeleri, gençlerin gece çalıştırılmalarını yasaklamaktadır. 79 nolu ILO Sözleşmesi ise sanayi dışı işlerde çalıştırılacak gençlerin akşam saat 20.00 ile sabah 08.00 arasında çalıştırılmalarını yasaklamaktadır. Türkiye ILO'nun bu üç Sözleşmesini de onaylamamıştır.

-ILO'nun 123 No'lu Sözleşmesi, yeraltı işlerinde çalıştırılacak kişilerin asgari çalışma yaşını 16 olarak belirlemektedir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmıştır.

-Avrupa Sosyal Şartı'nın 7. Maddesi, 18 yaşın altında çalışan gençlere düzenli sağlık kontrolü yapılmasını öngörmektedir.

-ILO'nun 77 No'lu Sözleşmesi, kamu ve özel sanayi işyerlerinde çalıştırılan genç işçilerin sağlık muayeneleri konusunda hükümler getirmektedir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmıştır.

-ILO'nun 78 No'lu Sözleşmesi, sanayi dışı işlerde çalıştırılacak genç işçilerin sağlık muayeneleri konusunda hükümler getirmektedir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

-ILO'nun 79 No'lu Sözleşmesi, sanayi dışı işlerde gençlerin gece çalıştırılma yaşını 14 olarak belirlemiş, 14 yaşından büyüklerin saat 22.00 ile 06.00 arasında çalıştırılmaması koşuluyla istihdam edilebileceğini hükme bağlamıştır. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

-Deniz işkolunda, ILO'nun 109 No'lu Sözleşmesi, 16 yaşından küçük deniz adamlarının gece vardiyalarında çalıştırılmasını yasaklamaktadır. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

-ILO'nun 16 No'lu deniz işkolunda gençlerin sağlık muayenesi konusundaki Sözleşmesi, deniz işkolunda çalışacak gençlerin 18 yaşına kadar her yıl sağlık muayenesinden geçirilmesini, 113 No'lu balıkçılık işkolunda sağlık muayenesi Sözleşmesi ise, gençlerin bu işkolunda çalışmaya girmeden önce muayeneden geçirilmelerini, "çalışabilir" raporu almaları halinde, 21 yaşına kadar her yıl bu

raporun yenilenmesini hükme bağlamıştır. Bu Sözleşmeler Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

-Avrupa Sosyal Şartı'nın 7. Maddesinde, 16 yaşın altındakilerin çalışma sürelerinin sınırlandırılması, gençlerin normal çalışma saatlerinde mesleki eğitimde geçirdikleri sürenin günlük çalışma süresine dahil edilmesi görüşlerine yer verilmiştir.

-Avrupa Sosyal Şartı'nın 7. maddesinde, 18 yaşın altında çalışan gençlere yılda en az üç haftalık ücretli izin hakkı tanınması öngörülmüştür.

-Avrupa Sosyal Şartı'nın 7. maddesinde, genç işçilere adil bir ücret sağlanması görüşüne yer verilmiştir.

-ILO'nun ilgili asgari yaş Tavsiye Kararında, 18 yaşından küçük kişilerin dinlenme sürelerinin yetişkinlere oranla uzun tutularak daha az çalıştırılmalarını, bundan dolayı ücret kaybına uğramamalarını belirtmektedir.

-ILO'nun 52 No'lu Sözleşmesi, genel olarak bir yıllık hizmetten sonra, 6 işgününün tatil olarak verilmesini öngörmektedir. Aynı Sözleşme, 16 yaşından küçük olanların bir yıl çalışmadan sonra

12 işgünü yıllık izne sahip olmalarını hükme bağlamaktadır. 101 No'lu sözleşme, tarım işkolunda çalışan genç işçiler için yetişkinlere oranla daha uzun ücretli izin süreleri tanımaktadır. ILO'nun 110 No'lu Sözleşmesi de buna benzer bir hüküm getirmektedir. Bu Sözleşmeler Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

-ILO'nun 103 sayılı Tavsiye Kararı, 18 yaşından küçük genç işçilerin haftada 48 saat sürekli dinlenme süresine sahip olmalarını öngörmekte, 125 sayılı Tavsiye Kararı, yeraltı işlerinde çalışan 18 yaşından küçük gençlerin günlük ve haftalık dinlenme süreleri konusunda çeşitli öneriler getirmektedir. 153 sayılı Tavsiye Kararı ise, deniz işkolunda 18 yaşından küçük olanların günde öğle yemeği tatili olarak asgari 1 saatlik dinlenme süresine ve her iki saatlik sürekli iş sonunda 15 dakikalık dinlenme süresine sahip olmaları gerektiğini öngörmektedir.

-ILO'nun 127 No'lu Sözleşmesi, bir işçinin taşıyabileceği azami yükü belirlemiş, genç işçilerle ilgili bazı koruyucu hükümler getirmiş olup, bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmıştır. Aynı şekilde, radyasyondan korunma konusundaki 115

No'lu Sözleşme, 16 yaşından küçüklerin radyoaktif ve iyonizasyon işlerinde çalıştırılmalarını kesinlikle yasaklamış, 18 yaşına kadar olan gençlerin özel koruyucu önlemlerle çalışmalarına izin vermiştir. Bu Sözleşme de Türkiye tarafından onaylanmıştır.

-İnsangücü kaynaklarının geliştirilmesi için mesleki eğitim ve meslek seçiminde yol gösterme hizmetlerinin uygulanmasını belirleyen ILO'nun 142 No'lu Sözleşmesi çalışma hayatına hazırlanacak genç işçiler için çeşitli koruyucu hükümler getirmektedir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından onaylanmıştır.

-Deniz işkolu için mesleki eğitim konusunda ILO'nun 153 sayılı Tavsiye Kararı özel hükümler getirmektedir. Buna göre, 18 yaşından küçük genç denizcilere yetiştirmeleri için mesleki eğitim verilmesi ve bu eğitimin ne şekilde uygulanacağı belirtilmektedir.

2.2 Ulusal Düzenlemeler

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi, 16 yaşını doldurmamış kişilerin ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılamayacağını hükme bağlamış, 16-18 yaş grubunda yer alanların ağır ve tehlikeli işlerde

çalıştırılmalarını Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü'nün ilgili hükümlerine bağlı kılmıştır.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 69. Maddesi, sanayi işlerinde 18 yaşını doldurmamış kişilerin gece çalıştırılmalarını yasaklamıştır.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 68. Maddesi, yeraltında veya su altında çalışmayı gerektiren işlerde 18 yaşını doldurmamış kişilerin çalıştırılmalarını yasaklamıştır.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 79. Maddesi, ağır ve tehlikeli işlerde çalışacakların işe başlamalarında, çalışmaya devam edenlere sağlık raporu koşulu getirmekte, işe elverişli olmayanların işe alınmalarını, aynı şekilde sağlığı bozulanların işe devam etmelerini yasaklamaktadır.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 80. Maddesi, 18 yaşına kadar olan kişilerin işe girişlerinde sağlık raporu almaları, 18 yaşın doldurulmasına kadar en az 6 ayda bir sağlık muayenesi yapılması koşulunu getirmiştir.

-Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü'nün 3. Maddesi, 16-18 yaş grubundakilerin işe girişlerinde sağlık raporu

alınması, en az 6 ayda bir sağlık muayenesi yapılması koşulunu getirmiştir.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 67. Maddesi, eğitime devam eden gençlerin iş saatlerinin okul saatlerine göre düzenlenmesini ve ders saatlerinin çalışma süresi içinde sayılması hükmüne yer vermiştir.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 49. Maddesi, 18 yaşın altındaki genç işçilere verilecek yıllık ücretli iznin 18 günden az olamayacağı, 52. Maddesi ise, bayram ve tatil günlerinin izin süresinden sayılamayacağı hükümlerine yer vermiştir.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 33. Maddesine göre çıkarılan Asgari Ücret Yönetmeliği'nde, asgari ücretin, 16 yaşından küçükler ve büyükler için ayrı tespit edilmesi hükmüne yer vermiştir.

-3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'na göre, 15-19 yaş grubunda çıraklık ve meslek eğitimi gören gençler öğrenci olarak kabul edilmekte, Kanunun ilgili maddelerinde, sözleşme yapılması, çalıştırma yasağı, ücret, çalışma süreleri, yıllık ücretli izin, muayene ve sağlık raporları gibi konularda çeşitli hükümler getirilmektedir.

3.TÜRKİYE'DE GENÇLERİN GENEL DURUMU

3.1 Genç Nüfus Yapısı

Türkiye'de nüfus artışına bağlı olarak nüfusun büyük bir bölümü gençlerden oluşmaktadır. Son yıllarda nüfus artış hızında yüzde 2.5'lardan yüzde 1.5'lara bir düşüş görülmekle birlikte, toplam nüfus içinde genç nüfusun payı yüksektir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) anketine göre, 1997 yılında toplam nüfusumuz 62 milyon civarındadır. Toplam nüfus içinde 15-19 yaş grubu nüfus yaklaşık 7 milyon, 20-24 yaş grubu nüfus yaklaşık 4.5 milyon, 25-29 yaş grubu nüfus ise yaklaşık 4.5 milyondur. Genç nüfus olarak kabul edilen 15-24 yaş grubunda yer alanların sayısı 11.5 milyonu bulmaktadır. 15-29 yaş grubunda yer alanların sayısı ise yaklaşık 16 milyondur. Başka bir ifadeyle, 15-24 yaş grubunun toplam nüfus içindeki oranı yüzde 18, 15-29 yaş grubunun oranı ise yüzde 25'i bulmaktadır.

3.TÜRKİYE'DE GENÇLERİN GENEL DURUMU

3.1 Genç Nüfus Yapısı

Türkiye'de nüfus artışına bağlı olarak nüfusun büyük bir bölümü gençlerden oluşmaktadır. Son yıllarda nüfus artış hızında yüzde 2.5'lerden yüzde 1.5'lara bir düşüş görülmekle birlikte, toplam nüfus içinde genç nüfusun payı yüksektir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) anketine göre, 1997 yılında toplam nüfusumuz 62 milyon civarındadır. Toplam nüfus içinde 15-19 yaş grubu nüfus yaklaşık 7 milyon, 20-24 yaş grubu nüfus yaklaşık 4.5 milyon, 25-29 yaş grubu nüfus ise yaklaşık 4.5 milyondur. Genç nüfus olarak kabul edilen 15-24 yaş grubunda yer alanların sayısı 11.5 milyonu bulmaktadır. 15-29 yaş grubunda yer alanların sayısı ise yaklaşık 16 milyondur. Başka bir ifadeyle, 15-24 yaş grubunun toplam nüfus içindeki oranı yüzde 18, 15-29 yaş grubunun oranı ise yüzde 25'i bulmaktadır.

ayda bir sağlık muayenesi yapılması koşulunu getirmiştir.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 67. Maddesi, eğitime devam eden gençlerin iş saatlerinin okul saatlerine göre düzenlenmesini ve ders saatlerinin çalışma süresi içinde sayılması hükmüne yer vermiştir.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 49. Maddesi, 18 yaşın altındaki genç işçilere verilecek yıllık ücretli iznin 18 günden az olamayacağı, 52. Maddesi ise, bayram ve tatil günlerinin izin süresinden sayılamayacağı hükümlerine yer vermiştir.

-1475 sayılı İş Kanunu'nun 33. Maddesine göre çıkarılan Asgari Ücret Yönetmeliğ'inde, asgari ücretin, 16 yaşından küçükler ve büyükler için ayrı tespit edilmesi hükmüne yer vermiştir.

-3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'na göre, 15-19 yaş grubunda çıraklık ve meslek eğitimi gören gençler öğrenci olarak kabul edilmekte, Kanunun ilgili maddelerinde, sözleşme yapılması, çalıştırma yasağı, ücret, çalışma süreleri, yıllık ücretli izin, muayene ve sağlık raporları gibi konularda çeşitli hükümler getirilmektedir.

3.2 Genç Nüfusun İşgücü Piyasasındaki Durumu

Hızlı nüfus artışı genç nüfusu, dolayısıyla genç işgücü arzını da artırmaktadır. Var olan yapı genç nüfusun istihdam talebini karşılayamamakta, bu da genç nüfusun işsizlik sorununun daha büyük boyutlarda yaşanmasına neden olmaktadır.

Genel olarak, işsizlikten çalışma çağı içindeki bütün gruplar olumsuz etkilenirken, yetişkin işçilere oranla genç işçilerin işsizlik oranının yüksek olması kaygı vericidir.

Genç nüfusun işgücü piyasasındaki durumu incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

-Yaklaşık 22.5 milyon olan istihdamın yaklaşık 5 milyonunu 15-24 yaş grubundaki gençler oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle, genç istihdamın toplam istihdam içindeki payı yüzde 22'dir.

-DİE'nin anketine göre, ülkemizdeki işsizlerin sayısı 1 milyon 334 bindir. Bunun 679 binini 15-24 yaş grubundaki genç işsizler oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle, genç işsizlerin toplam işsizler içindeki

oranı yüzde 51'dir. Eksik istihdam da hesaplamaya dahil edildiğinde, genç işsizlerin oranı yüzde 76'ya çıkmaktadır.

-15-29 yaş grubundaki işsizlerin sayısı 895 bin olup, bu yaş grubundaki işsizlerin oranı yüzde 67'dir.

-Devlet İstatistik Enstitüsü'nün "işsiz" tanımı ile ülkemizdeki işsiz sayısının tespitinde ciddi eksiklikler olduğu gerçeğinden hareketle, işsiz sayısının, dolayısıyla genç işsiz sayısının daha yüksek olduğu söylenebilmektedir.

-15-24 yaş grubundaki işsiz gençlerin 447 bini kentlerde yaşamaktadır. 15-29 yaş grubunda işsiz olup kentlerde yaşayan gençlerin sayısı 609 bindir. Anılan yaş gruplarında kentlerdeki işsizlik oranı, sırasıyla yüzde 47 ve yüzde 64'tür. Aynı yaş gruplarında, kırsal kesimlerde bu oranlar sırasıyla yüzde 60 ve yüzde 74'tür.

-15-24 yaş grubunda istihdam edilen yaklaşık 4.5 milyon gencin yalnızca yüzde 32'si ücretli-maaşlı olarak çalışmaktadır. Mevsimlik çalışanların oranı yüzde 10'dur. Kendi hesabına çalışanların oranı

yüzde 4 iken, ücretsiz aile işçilerinin oranının yüzde 53 oluşu dikkat çekicidir.

-İktisadi faaliyet koluna göre istihdam edilen 15-24 yaş grubu gençlerin dağılımı incelendiğinde, bu gençlerin büyük bir bölümünün tarım, ormancılık, avcılık ve balıkçılık gibi alanlarda çalıştıkları görülmektedir, ki bunun oranı yüzde 51'dir. Aynı yaş grubunda, imalat sanayinde bu oran yüzde 20, toptan ve perakende ticaret, lokanta ve otel hizmetleri gibi işlerde yüzde 12'dir.

-Cinsiyetlerine göre genç işsizler incelendiğinde, 15-29 yaş grubundaki kadınların genç işsizler içindeki oranının yüzde 23 civarında olduğu görülmektedir.

Giderek ağırlaşan ekonomik ve sosyal koşullar nedeniyle çok sayıda genç işsiz kalmaktadır. Yeni yatırımların yapılıp istihdam olanaklarının yaratılamaması, mesleki eğitime ağırlık verilememesi, eğitimin gençler için çekici olamaması gibi nedenlerle, bugünün ve yarının güvencesi olan gençlerimizin istihdam olanakları azalmaktadır.

3.3 Genç İşsizlerin Eğitim Durumu

15-24 yaş grubundaki 679 bin genç işsizin yüzde 34'ü ilkökul, yüzde 14'ü ortaokul, yüzde 46'sı lise ve lise dengi meslek okul mezunu olup, yüksekokul veya fakülte mezunu olup işsiz olanların oranı ise yüzde 4.7'dir.

Anılan yaş grubundaki işsiz gençlerden yalnızca binde 3'ü okuryazar olmayanları oluşturmaktadır. Burada dikkati çeken nokta, işsiz gençlerin çok büyük bir bölümünün bir eğitim kurumundan mezun olmasına, eğitim düzeylerinin geçmiş yıllara oranla yükselmesine rağmen, artan sayıda ve oranda işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalmalarıdır. Bir başka dikkati çeken nokta, önceki yıllara oranla üniversiteden ve mesleki eğitim kurumlarından mezun olan genç işsizlerin sayısında da artış olmasıdır. Bu da göstermektedir ki, işsizlik sorununa farklı boyutlarıyla bakılmadığı ve köklü önlemler alınmadığı sürece, eğitim görmeyen, bir eğitimi kurumundan mezun olmanın, işsizlik sorunlarının çözümünde etkili bir faktör olamadığıdır.

4.GENÇLERİN, GENÇ İŞÇİLERİN SORUNLARI

Nüfusun büyük bir bölümünü oluşturan gençlerin en önemli sorunları; yetersiz eğitim, işsizlik, psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanamaması ve gelecek beklentilerinin olmaması biçiminde sıralanmaktadır.

Çeşitli alan ve işkollarında çalışma şansını bulabilen gençlerin sorunları ise şu şekilde sıralanabilmektedir: Düşük ücret, kötü çalışma koşulları, buna bağlı olarak sağlık sorunları, yetersiz sosyal güvenlik hakları, iş güvencesinin olmaması, sendikal faaliyetlere katılamamalarıdır.

Özellikle kayıtsız, örgütsüz sektör olarak ifade edilebilecek olan informal sektörde çalışan gençler anılan sorunları yaşamaktadırlar. Informal sektörde ücretler düşük, çalışma saatleri yasal çalışma saatlerinin çok üzerinde, sosyal güvenlik hakları sınırlı, sigortasız çalışma yaygındır. Bu sektörde çalışan gençler yeterli ve dengeli beslenememekte, çalışma ortamı ve çalışma mekanları işçi sağlığı-iş güvenliği açısından olumsuz olduğu için çalışılan işkollarına bağlı olarak çeşitli meslek hastalıklarına yakalanılmakta, iş kazalarına uğranılmaktadır.

Çalışma mevzuatında ilgili koruyucu maddeler olmasına rağmen, genç işçiler işe başlarken, ya da işe devam ederlerken, yapılması gereken sağlık kontrolleri genellikle yapılmamaktadır.

Benzer olumsuzluklar, bu sektörde çalışan yetişkin erkekler, kadın işçiler ve çocuk işçiler için de söz konusudur.

Genç işçilerin çalıştıkları işletmeler genellikle 20'nin, 10'un altında sayıda işçi çalıştırılan işyerleri olup, bu işyerleri düzenli bir yerleşim alanına da sahip değildir. İnfomal sektörde yer alan işletmeler küçük ve orta büyüklükte işletmeler olduğu için, sendikaların buralarda örgütlenmelerinde çeşitli zorluklar yaşanmaktadır.

Yaygın olarak tarımsal alanlarda çalışan gençler, çalışma ve sağlık koşulları açısından tümüyle korumasız durumdadırlar.

4.1 İşsizlik ve Genç İşçiler

Daha önce görüldüğü gibi, Türkiye'de genç işsizlik oranı yüksektir. Gençlerin, ücret, sosyal güvenlik, sendikalaşma vb. hakları, temel haklardan olan çalışma hakkıyla başlamaktadır. İnsan haklarına

giren çalışma hakkı sağlanamayınca, genç işçilerin diğer haklarından söz edilememektedir.

Türkiye’de genç işsiz sayısının yüksek olmasının ardında pek çok faktör bulunmaktadır. Genç işsizlik, ülkenin temel sorunlarıyla yakından ilgili olup, bunların başında, son yıllarda düşüş eğilimine girse de nüfus artış hızı, buna bağlı olarak genç nüfus sayısının yüksek olması, göç, istihdam yaratıcı yatırımların yapılmaması, eğitim ile istihdam arasındaki yapısal bozukluk gelmektedir.

Genç işsizliğin önlenmesi için, eğitim sisteminin bir bütün olarak yeniden yapılandırılması, mesleki eğitimin ülke gereksinimlerine göre geliştirilerek, gençlerin becerilerinin artırılması, istihdam yaratıcı projelerin yaratılması, bölgesel kalkınma planlarının hayata geçirilerek, bölgelerarası gelişmişlik farkının en aza indirilmesi gerekmektedir.

4.2 Genç İşçiler ve İş Kazaları-Meslek Hastalıkları

Genel olarak işçilerin, özel olarak genç işçilerin en önemli sorunlarından biri de iş kazaları ve meslek

hastalıkları riski ve tehlikesiyle karşı karşıya kalmalarıdır.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatının yeterli olduğu söylenmesine rağmen etkili ve yeterli bir denetimin sağlanamadığı görülmektedir.

Öte yandan, kaçak olarak çalışan gençler her türlü korumadan yoksundurlar. Genç işçilerin büyük bir bölümü, işçi sağlığı-iş güvenliğine uygun olmayan iş yerlerinde, çalışma ortamlarında günde 10 saatin üzerinde çalışmaktadır. Sigortasız çalışmanın yaygın olduğu göz önüne alınırsa, işyerlerinde meydana gelen iş kazalarının, yakalanılan meslek hastalıklarının SSK istatistiklerine gerçek boyutuyla yansıdığı söylenemez.

SSK istatistiklerine yansıdığı kadarıyla bile, ülkemiz, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu ölümlerin yüksek oluşuyla dünyada ilk sıraları almaktadır. Genç işçiler iş kazaları ve meslek hastalıklarından hiç kuşkusuz yetişkinlere oranla daha çok etkilenmektedirler. Genç işçilerin ruhsal, bedensel açıdan gelişme çağında olmaları, genel olarak sağlık tehlikesi ve riskini artırmaktadır.

SSK verilerine göre, 1997 yılında, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda meydana gelen ölümlerin sayısı 1473'tür. 15-24 yaş grubunda, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda hayatını kaybeden gençlerin sayısı 74'tür. 15-29 yaş grubunda ölüm sayısı 280'dir. Başka bir ifadeyle, 1997 yılında iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda ölen gençlerin oranı yüzde 19'dur.

İş kazaları ve meslek hastalıklarının yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, 15-24 yaş grubunda vaka sayısı 8.083, 15-29 yaş grubunda vaka sayısı 26.508'dir. 1997 yılında meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıkları toplam vaka sayısı 99.373 olup, bunun yüzde 27'sini 15-24 yaş grubunu oluşturan gençler yaşamışlardır. Bu sayı ve oranlar da göstermektedir ki, gençler işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından korunamamaktadırlar. Yine bu veriler göstermektedir ki, genç işçiler, iş kazaları ile meslek hastalıkları ve hastalık sigortaları bakımından ağırlıklı ve ayrıcalıklı olarak korunmaları gereken hedef kitleyi oluşturmaktadır.

Bir başka dikkati çeken nokta, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda sürekli iş göremeyen

Gençlerin sayısının 988 oluşudur. Gençlerin, toplam
erkekli iş göremeyenler içindeki oranı yüzde 23'tür.

Genç işçilerin sağlık sorunlarının çözümü sosyal
güvenliğin bir parçası olup, bu alanda yapılacak
düzenlemelerin genç işçileri en geniş biçimde
kapsaması, bu yönde iş denetiminin de etkin olması
gerekmektedir.

3 Genç İşçilerin Sosyal Güvenlik Hakları

Sosyal güvenlik, genç, yetişkin, kadın, erkek, çocuk
gibi ayrımlar yapılmaksızın bütün yurttaşlar için
azgeçilmez önemde insan hakkı, Anayasal bir
haktır.

Çocukların ve gençlerin fiziksel ve ruhsal yapılarını
sağlıklı olarak tamamlayabilmeleri için, iş
kazalarından, meslek hastalıklarından, çalışma
ortamının diğer tehlikelerinden korunmaları
gerekmektedir.

LO'nun 102 No'lu sözleşmesi, sosyal güvenliğin
sgari standartlarını belirlerken çeşitli riskleri
ikkate almıştır. Bunlar; iş kazası, meslek
hastalıkları, hastalık, analık, yaşlılık, malüllük,

ölüm, aile yardımları ve işsizlik sigortasıdır. Bu riskler yetişkin işçiler kadar genç işçiler için de geçerlidir.

Ulusal mevzuat, aile yardımlarını ve işsizlik sigortasını ILO'nun saydığı risklerin dışında tutarken, aile yardımlarının ve tazminatların toplu iş sözleşmeleriyle karşılanmaya çalışıldığı bilinmektedir.

Genç işçiler açısından yaşlılık sigortasının en erken 18 yaşında başlaması olumsuz bir uygulamadır. 18 yaşından önce çalışmaya başlayan gençlerden sigortalı olanların, sigorta primlerini yatırmalarına rağmen yaşlılık sigortasının 18 yaşında başlaması kabul edilemez bir uygulamadır.

Diğer yandan, 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu çerçevesinde çalışan çıraklar öğrenci kabul edilmekte ve yalnızca iş kazası, meslek hastalığı ve hastalık sigortalarından yararlanabilmektedirler.

Çırakların yetişkin işçilerle aynı tehlikeli koşullarda çalışmakta olmalarına rağmen, analık, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından yararlanamamaları gençlerin sosyal güvenlik haklarını sınırlamaktadır.

kemizdeki genç işçilerin olumsuz çalışma şartları da dikkate alınarak, sosyal güvenliğin cari standartlarından, çırak statüsünde işçilerin malüllük, yaşlılık ve ölüm maddelerinden yararlanmaları gerekmektedir.

ni şekilde, çırakların, genç işçilerin düşük ücretlerle çalıştırılmaları önlenmelidir.

çırakların, genç işçilerin çalışma saatlerinin yetişkin işçilerden daha az olması, sağlıklı çalışma şartlarının sağlanması yanı sıra, gençlerin psiko-sosyal gereksinimlerinin karşılanması açısından da önemlidir.

Genç İşçilerin Eğitimi

çalışma hakkı, çalışma hakkı gibi eğitim hakkı da, insanın temel hak ve özgürlüklerindendir.

tanımlardan da anlaşıldığı gibi, genç, öğrenim gören, hayata hazırlanan kimsedir. Hayata hazırlanma eğitimle olmaktadır. Bu çerçevede, gençlerin, genç işçilerin yetişkin işçilere göre

eğitime daha çok gereksinimleri olduğu
söylenebilmektedir.

Genliğin eğitimi, örgün ve yaygın eğitim olarak iki
başlık altında toplanmakta olup, eğitim sisteminin
gençlerin, ailelerin, işletmelerin gereksinimlerine
cevap verebilecek nitelik ve nicelikte değildir.
Bütçeden eğitime ayrılan payın düşük olması,
eğitim hizmetlerinin giderek paralı hale gelmesi,
okul sonrasında iş bulma olanaklarının sınırlı
olması gibi nedenlerle, eğitim gençler için
ekiciliğini kaybetmektedir.

Gençler, ilgi ve becerilerine uygun, yeteneklerini
geleştirebilecekleri mesleklere yönlendirilmeleri
gerekirken, Mesleki Rehberlik Hizmetleri'nin bu
alanda yetersiz kaldığı görülmektedir. Liseyi
bitiremeyen, liseyi bitirip niversiteye giremeyen ya
da üniversiteyi bitiren gençlerin işe girmelerinde
ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Iř ve Işçi Bulma
Kurumu tarafından bu alanda çeşitli çalışmalar
yapılmasına rağmen mesleki eğitimlerde ve
gençlerin işe yerleştirilmelerinde sıkıntılar
sürmektedir.

3308 Sayılı ıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu çerçevesinde, zorunlu eğitimden sonra, eğitimlerine devam edemeyen gençlere verilen ıraklık eğitimi, bu olanaklardan yararlanamayan gençlere verilen meslek kursları istenilen düzeyde değildir. Çıraklık Eğitimi'nin getirdiği ikili eğitim sistemi önemli yenilikler getirmekle birlikte, bu sistemin taraflarca benimsendiğini söylemek zordur. Okul-sanayi işbirliği ve bütünleşmesi sağlanamamıştır. Ayrıca, ıraklık eğitiminden yararlanan genç sayısı 230 bin civarında olup, bu sayı yetersizdir.

Çıraklık eğitimi, mesleki eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, sendikal ilişkiler boyutları dikkate alınarak, daha fazla genci koruyucu şemsiyesine alacak bir yaklaşımla yeniden düzenlenmelidir.

işletmelerde çalışan gençlere verilen, hizmet-içi eğitim olarak da adlandırılan eğitim sistemi, teknolojik gelişmelere paralel olarak sürdürülmeli, işçi sağlığı-iş güvenliği konularına daha fazla önem verilmelidir.

Genç işçilere yönelik sendikal eğitimlerin çeşitli başlıklar altında, taban eğitimleri biçiminde sürdürüldüğü bilinmektedir. Sendikal eğitimlerde

genç işçiler önemli bir hedef kitleyi oluşturmaktadır. Genç işçilere yönelik taban eğitimlerinde, artan biçimde, sendikacılık kavramı, ekonomik, sosyal ve kültürel haklar üzerinde durulmalı, eğitim, gençlerin çeşitli gereksinimlerinden güncel konulara kadar geniş bir yelpazede, düzenli bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

4.5 Genç İşçilerin Sendikal Çalışmalara Katılımı

Genç işçilerin sendikal harekete etkin bir biçimde katılmaları, özgür ve demokratik sendikacılık ilkeleri yönünde eğitilmeleri ve geleceğe hazırlanmaları hem işçi sendikaları hem de eğitim gören, çalışma hayatına atılmaya hazırlanan, çalışan genç işçilerin hak ve özgürlüklerinin korunması açısından büyük önem taşımaktadır.

Sendikal hareket ile sendika liderleri arasında karşılıklı yakın bir ilişki vardır. Sendikal çalışmalarda sendika liderlerinin rolü göz ardı edilemez. Yarının, yakın geleceğin sendika liderlerini bugünün genç işçileri oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle, genç işçiler sendika liderlerinin yetişmelerinde önemli bir rol oynamaktadırlar.

Gençliklerinde sendikal çalışmalara katılmış, sendikal hareket içinde yetişmiş, deneyim ve birikim kazanmış, mücadelelerden geçmiş, ülke ve dünya sendikacılık hareketlerini etkilemiş, önemli mücadelelere ve başarılarla damgasını vurmuş bugünün sendika liderleri buna örnek olarak verilebilir.

Genç işçilerin artan biçimde sendikalar içinde temsil edilmeleri, kendilerini ifade edip gerçekleştirmeleri yalnızca yarının sendika liderlerinin yetişmesi açısından değil, aynı zamanda, toplum ve çalışma hayatında gençlerin hak ve özgürlüklerinin korunması açısından da gereklidir. Bu, demokratik hak ve özgürlükler, insan hakları boyutuyla yaklaşıldığında da vazgeçilmez önemdedir.

TÜRK-İŞ'in de üyesi olduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) tarafından hazırlanan "Gençlik Beyannamesi" ve bu beyannamede yer alan "Uygulama Programı"nda, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi temel alınarak, işçilerin yaşam düzeylerinin geliştirilmesi, hür ve demokratik sendikacılığın ilkelerinin tesis edilmesi amaçlanmıştır. Beyannamede yer alan ifadeler, gençlerin hür sendikacılık ilkeleri

çerçevesinde sendikal harekete katılmalarının ve bu yönde yetiştirilmelerinin, gençler ve sendikalar açısından önemini vurgulamaktadır.

Örgütlenme özgürlüğü ve hakkı aynı zamanda gençlerin de sahip olduğu özgürlük ve haklardandır. Ancak, ülkemizde gençlerin örgütlenmesinde, dolayısıyla sendikal çalışmalara katılmalarında ve temsil edilmelerinde çeşitli zorluklar yaşanmaktadır. Bu zorlukların aşılması yönünde sendikaların çabalarını yoğunlaştırmaları gerekmektedir. Bu görev, sendikaların yıllardır verdikleri örgütlenme, iş güvencesi ve işsizlikle mücadele programının da bir parçasıdır. Kaçak işçilikle mücadele ve sendikalaşma kampanyaları, sendikal hareketin bugün en güncel konularından biridir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde yer alan düşünce ve düşünceyi ifade etme hakkı gençler için de garanti altına alınmalıdır. Genç işçilere sendikalara üye olma, sendikal çalışmalara katılma ve etkin bir biçimde kendi hak ve özgürlüklerini sendikalar aracılığıyla savunma hakkı tanınmalıdır.

5. ICFTU'NUN GENÇ İŞÇİLERE YAKLAŞIMI

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU'nun genç işçilerin sorunlarının çözümüne ilgili önerileri "Gençlik Beyannamesi"nde yer almaktadır. Konu başlıklarıyla ICFTU'nun genç işçilere yaklaşımı aşağıda yer almaktadır.

5.1 Gençlerin Eğitimi

Her kademede eğitim olanakları gençlere bütün kısıtlamalardan uzak olarak sağlanmalıdır. Gençler diledikleri alanlarda eğitim görmek için kendi sosyal ve mali olanaklarına bağlı kalmaksızın eşitlik haklarına sahip olmalıdır. Eğitim kişilerin yeteneklerini ve isteklerini gözetilen bir biçimde geliştirmeyi amaçlamalı, aynı zamanda ilerideki toplum hayatına demokratik bir açıdan hazırlanmalarını sağlamalıdır. Çalışma hayatına atılacak gençlerin görecekları eğitim sosyal bir ağırlık taşımalıdır.

Eğitim sistemi içinde sürekli bir eğitim ve öğretim sağlanması temel amaç olmalıdır. Bu sistem, her şeyden önce, gençlerin kendi yetenekleri ve isteklerini, toplumun sosyal yapısı ile bağdaştırmayı

temel ilke olarak kabul etmeli ve gençleri gelecekteki toplum hayatına hazırlayan bilgi ve deneyimlerle donatılmalıdır.

Bütün toplumlar, 16 yaşına kadar eğitimi zorunlu yapmalı ve bunu sağlamak için acil önlemler almalıdır.

Eğitim sistemleri içinde gençlerin çalışma hayatına atılmalarında büyük önem taşıyan meslek seçimlerini sağlayıcı eğitim ve öğrenim görmeleri gerçekleştirilmelidir. Bu konuda gençlere diledikleri alanda mesleki eğitim olanakları sağlanmalıdır.

5.2 Eğitim ve İstihdam Hakkı

Uluslararası hür sendikacılık hareketi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 23. Maddesi çerçevesinde herkese ve bu arada gençlere eğitim ve istihdam hakkının tanınmasını istemektedir.

5.3 Çalışma Hayatına Geçiş

15 yaşından küçük bütün gençlerin istihdamı yasaklanmalıdır. Çalışma hayatına geçişin asgari yaşı 16 olmalıdır. Eğitimin son yıllarında gençlerin çalışma hayatına geçişine yardımcı olacak,

kendilerine ve topluma yararlı meslek seçmelerine yol gösterecek programlar uygulanmalıdır. Bu programlar çerçevesinde sendikaların amaç ve çalışmalarına yer verilmelidir.

Meslee geçiş programları ücretsiz olmalı, eğitim düzeni içinde zorunlu olmalıdır. Ancak, bu zorunluluk gençlerin kendi yetenek ve isteklerini engelleyici bir nitelik taşımamalı ve okutulması gerekli dersler arasında kabul edilmelidir. Bu alanda eğitim kurumları ile mesleki eğitim ve işgücü piyasası arasında işbirliği yapılmalıdır.

Okul hayatından çalışma hayatına geçiş genç işçilerin bütün yaşamları boyunca büyük önem taşıyacaktır. Gençler, kendileri için yeni ve çok değişik olan çalışma hayatına uyumda zorluk çekebilirler. Bu nedenle eğitim düzeni içinde gençlerin çalışma hayatına en az güçlükle geçmelerini sağlayıcı konulara yer verilmelidir. Bu çerçevede, sendikaların önemli bir rol oynayacağı kabul edilmeli ve okul içi eğitim sırasında gençlere uygulanacak programlara sendikaların katılmaları sağlanmalıdır. Gerçekte, alışma hayatına atılan gençlerin hak ve çıkarları ancak o işkolundaki

sendikaların ve ulusal düzeyde konfederasyonların çalışmaları ile sağlanabilecektir.

5.4 Mesleki Eğitim ve Yeniden Eğitim

Mesleki eğitim, sürekli ve devamlı bir eğitim düzeni içinde gerçekleştirilmelidir. Eğitim, her kademede kişilerin temel bir hakkı olmalıdır. Mesleki eğitim sanayi ve sermaye çevrelerinin çıkarlarına göre değil, gençlerin kendi yetenek ve isteklerine göre yürütülmelidir. Bütün işçilere ve özellikle gençlere mesleki eğitim -çalışma hayatında da devam ederek- sağlanmalı ve bunun mali külfeti sadece işçilere yüklenmemelidir. Mesleki eğitim ve yeniden eğitim yeterli olanaklara sahip eğitim kurumları tarafından yürütülmelidir. Bu tür uygulamada, gelecekteki teknolojik gelişmelerin yaratacağı sonuçlar göz önüne alınarak yeniden eğitim programlarına ağırlık verilmelidir. Böyle bir eğitimin iş yerlerinde ve iş başında eğitim niteliğinde yürütülmesi halinde, bu uygulamanın amacına uygun olması, aralarında sendika temsilcilerinin de bulunduğu kamu organları tarafından işlenmesi ve denetlenmesi gerekmektedir. Mesleki eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması ve denetlenmesine sendikalar etkin bir biçimde

katılmalıdır. Diğer taraftan, kendi mesleğinde ilerlemek ve yükselmek için daha gelişmiş eğitim görmek isteyen işçilere bu olanak sağlanmalıdır.

Genç işçilerin "çıraklık" sistemi ile istismar edilmelerini önleyici önlemler alınmalıdır. Bu tür önlemlerin alınmaması halinde "Çıraklık Eğitimi" maskesi altında genç işçiler düşük ücretlerle ve kötü çalışma koşulları altında istihdam edilecektir.

Mesleki eğitim konusunda eğitici ve öğreticilerin büyük önem taşıdığına işaret etmek isteriz. Mesleki eğitimin başarıya ulaşmasında bu eğitici ve öğreticilerin sürekli olarak yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Sadece mesleki eğitim sistemi çerçevesinde değil, genel ulusal eğitim çerçevesi içinde de eğitici ve öğreticilerin yetiştirilmelerine özen gösterilmelidir.

Bu konuda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) kabul ettiği Sözleşmeler onaylanmalı ve bu Sözleşmelerle ilgili Tavsiye Kararları hükümleri eksiksiz uygulanmalıdır.

5.5 Koruyucu Sosyal ve Çalışma Yasaları

Çalışma hayatına giren genç işçiler, tam bir sağlık muayenesinden geçirilmeli ve çalışmaya başladıktan sonra muntazam aralıklarla bu muayene sürdürülmelidir. Bütün sağlık muayeneleri ücretsiz olarak işçilere sağlanmalıdır. 18 yaşından küçük genç işçilerin bedeni ve ruhi gelişimlerini tehlikeye sokacak işlerde, örneğin yer altı veya gece çalışması, istihdamı yasaklanmalıdır. Genç işçilerin sosyal ve çalışma hayatında korunmaları yasalarla sağlanmalı, bu yasaların uygulanması sıkı bir biçimde denetlenmelidir. Çalışma hayatına atılan genç işçilere iş güvenliği ve işçi sağlığı ile iş kazalarından korunmaları konularında meslek ve işyerlerine göre özel bir eğitimin sağlanması yasal hükme bağlanmalıdır.

Bu konuda 77 ve 78 sayılı ILO Sözleşmeleri ile 79 sayılı ILO Tavsiye Kararı hükümetlerce onaylanmalı ve tam olarak uygulanmalıdır.

Ücretli eğitim izni herkese yasal olarak sağlanmalıdır. Bu iznin yasal olarak sağlanamaması halinde, sendikalar toplu sözleşmelere hüküm getirerek bu sosyal hakkı

belirlenmelidir. Hür toplu pazarlık düzeninin bulunmadığı veya kısıtlı olduğu ülkelerde genç işçilerin asgari ücretleri, bütün işçilerin asgari ücretleri çerçevesinde yasal olarak tespit edilmelidir.

5.8 Sosyal Güvenlik

Genç işçilere, işsizlik, hastalık, iş kazası, meslek hastalıkları ve iş görememezlik alanlarında öncelikle sosyal güvence sağlanmalıdır. Bu alanların yanı sıra, genç işçilere ülke içindeki diğer bütün sosyal güvenlik hakları sağlanmalıdır. Özellikle genç işçilerin bakmakla yükümlü oldukları kişilere, sosyal güvenlik hakları teşmil edilmelidir.

5.9 Tatiller

Genç işçilerin yıllık ücretli izin ve tatil süreleri yetişkin işçilerden daha çok olmalıdır. Bu konuda genç işçilere yılda asgari 24 işgünü ücretli izin ve tatil olanağı sağlanmalıdır.

5.10 Boş Zamanlar

Genç işçilere yeteri kadar boş zaman sağlanması özellikle sosyal açıdan büyük bir önem taşımaktadır. Ancak bu boş zamanların genç işçilerin kendilerine, ailelerine ve topluma yararlı bir biçimde değerlendirilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu açıdan gençlerin genel ve mesleki eğitimlerine devamlarını sağlayıcı zamanın ayrılması zorunlu olmaktadır.

5.11 Açık ve Gizli İşsizlik

Genç işçiler arasında görülen işsizlik sorunu ile gizli işsizliğe karşı mücadele sendikaların birinci görevleri arasında yer almaktadır. ICFTU ile üyesi bütün kuruluşlar sürekli bir barışın sağlanmasının büyük ölçüde tam istihdamın gerçekleştirilmesi ve muhafaza edilmesine bağlı olduğuna inanmaktadır. Bu bakımdan özellikle genç işçilerin açık ve gizli işsizliğini önleyici önlemler alınmalıdır.

İşgücü piyasasındaki gelişmeler sonucu, genç işçilerin seçtikleri mesleklerin dışında yetiştirilmeleri kaçınılmaz olunca, yeniden eğitim olanakları ücretsiz olarak bu işçilere sağlanmalı ve eğitim

süresi içinde belirli bir gelir düzeyinde bulunmaları gerçekleştirilmelidir.

5.12 Askerlik Hizmeti

Zorunlu askerlik hizmeti istihdam açısından çalışma hayatının geçici olarak askıya alınması şeklinde ele alınmalıdır. Genç işçilere gereğince temel askerlik eğitimiinden sonra ülkenin toplumsal hedeflerine yönelik diğer sosyal hizmetlerde görev verilmesi olanakları araştırılmalıdır.

Genç işçilere askerlik hizmetinden sonra çalışmakta oldukları işe ve işyerine dönme hakkı sağlanmalıdır. Ayrıca, askerlik süresi genç işçilerin kıdem ve sosyal güvenlik haklarından sayılmaları ve askerlik hizmeti nedeniyle genç işçilerin kıdem veya sosyal güvenlik haklarından yoksun kalmaları önlenmelidir.

Genç işçilerin bakmakla yükümlü oldukları kişilere, askerlik hizmeti sırasında gerekli sosyal güvenlik sağlanmalı ve bu hak yasal güvence altına alınmalıdır. Sendikal açıdan genç işçilerin askerlik hizmeti süresince sendika üyelikleri, aidat ödemeksizin, bütün haklarıyla devam etmelidir.

ca, sendikaların askerlik hizmetini yerine
ren üyeleriyle teması garanti altına alınmalıdır.
dikalar, üyesi genç işçilere askerlik hizmeti ve
süre içindeki bütün hakları konusunda gerekli
eri vermelidir.

Genç Suçlular

ler arasındaki suç oranının gerekli yol
me ve sosyal yardımlarla büyük ölçüde
cağı bilinen bir gerçektir. Buna rağmen, suç
n gençlerin korunması ve ileride topluma
hale gelmeleri için gerekli önlemler alınmalı
zmetler sağlanmalıdır. Bu konuda genç
r özel mahkemelerle bu tür suçlulara yol
ecek ve topluma yeniden kazandıracak
hizmet kurumları oluşturulmalıdır. Ayrıca,
suçluların hüküm giymeleri halinde
aları ve ruhi ve bedeni gelişmelerini
cı olanaklardan yararlanmaları için özel
meler yapılmalıdır.

na kadar suç işleyen gençlerde topluma
kazandırma ve rehabilitasyon cezai
n temeli olmalıdır. Yasalarda belirlenen
çekmelerinden sonra dahi, genç suçluları

topluma yeniden kazandıracak sosyal hizmetler sağlanmalıdır.

5.14 Evlilik

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 16. Maddesi gereğince, ırk, milliyet, veya din farkı olmaksızın bütün erkek ve kadınların evlenme ve aile oluşturma hakkı gençler için de geçerli olmaktadır. Ancak, evlilik, bu evlilik bağına girecek kadın ve erkeğin her tür dış baskıdan uzak kendi hür arzu ve iradeleri çerçevesinde sağlanmalıdır.

5.15 Reşit Olma

18 yaşı yasal olarak reşit olma yaşı olarak belirlenmeli ve bu yaştan itibaren bütün gençlere yasal ve sosyal bakımdan yetişkin uygulaması yapılmalıdır.

5.16 Analığın Korunması

Genç işçiler açısından analık sigortası ve analığın korunması "ICFTU Kadın İşçiler Beyannamesi" hükümleri arasında belirlenmiştir.

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

5.17 Sosyal Eğitim

Genç işçilerin gerçekçi bir biçimde topluma uymalarını sağlamak ve toplum içinde sorumluluklarını kabul ederek yararlı birer birey olmaları için sosyal eğitim büyük bir önem taşımaktadır. ICFTU gençler için sosyal eğitimi vazgeçilmez temel bir hak olarak kabul etmektedir. Bu beyannamenin diğer bölümlerinde belirtilen amaç ve hedeflerin yanı sıra, genç işçilere sosyal açıdan aile planlaması, aile ekonomisi, toplum hayatıyla ilgili pratik bilgiler, sosyal sorunları ile ilgili bilgi ve yardım ile yararlı birer yurttaş olmalarını gerektirecek gerekli eğitim sağlanmalıdır.

5.18 Temsil Hakkı ve Sendikalar

Sendikalar, genç işçileri, gençlik sorunları ile ilgili bütün kurum ve kuruluşlar nezdinde temsil etme hakkına sahiptir. Bu temsil hakkı özellikle eğitim, mesleki eğitim ve gençlerin sosyal sorunlarını kapsayan kuruluşlar için önem taşımaktadır.

Sendikaların kendi yapıları açısından bütün sendika yönetim düzeyinde genç işçilere gerekli temsil edilme hakkı verilmelidir. Genç işçilerin özel

durumları göz önüne alınarak, gerektiğinde, bu temsil hakkı sendika ana tüzüklerine getirilecek hükümler ile sağlanmalıdır.

6. GENÇLERLE İLGİLİ İLO ÇALIŞMALARI

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), istihdamı artırma, kalkınma, insan kaynaklarının geliştirilmesi, eğitim ve mesleki eğitim, gençlerin çalışma hayatına hazırlanması, kooperatifçilik, çalışma koşulları, çalışma ortamı, sosyal güvenlik, endüstriyel ilişkiler, işçi eğitimi ile uluslararası asgari çalışma standartlarının belirlenmesi programları çerçevesinde gençler ve genç işçilerin sorunlarına yer vermektedir.

ILO, gençlerin sorunlarının bütün işçileri ilgilendiren sorunların ekonomik ve sosyal bir bölümü olarak çözümlenmesi düşüncesinden hareket etmektedir. Ayrıca ILO, Birleşmiş Milletler İhtisas Kuruluşları arasında hükümetlerin yanı sıra, işçi ve işveren kuruluşlarının da eşit olarak temsil edildikleri bir kuruluş olup, kabul ettiği uluslararası standartları uygulamasını denetleme sistemine sahip bulunmaktadır.

İstihdamı geliştirme ve insan kaynaklarını hazırlama programı çerçevesinde ILO, vasıfsız, işsiz ve okulu terk etmiş gençlerin sorunlarına öncelik vermekte ve bu gençlerin mesleki eğitimleri ile çalışma hayatına hazırlanmalarına özen göstermektedir. Ayrıca, ILO üyesi ülkelerde sayıları gittikçe artan genç işsizlerin sorunları, hükümetler, işçi kuruluşları ile işverenleri yakından ilgilendirmektedir. Bu nedenle ILO, çeşitli programlar çerçevesinde gençlerin temel gereksinimlerini karşılamak ve onlara istihdam olanakları sağlamak için programlar uygulamaktadır.

ILO, çeşitli ülkelerde kırsal kesim gençlerine istihdam olanakları yaratıcı projeler uygulamaktadır.

Benzer biçimde ILO, çalışma ve çevre koşullarına karşı genç işçilerin korunması konusunda adımlar atmaktadır.

"Uluslararası Düzenlemeler" bölümünde görüldüğü gibi, ILO, ücretli eğitim izni, işkolu düzeyinde genç işçilerin korunması, iş güvenliği, işçi sağlığı ve meslek hastalıkları konusunda gençlerin korunmasıyla ilgili Sözleşme ve Tavsiye Kararlarını kabul etmekte, çeşitli raporlar hazırlamakta, işçi

kuruluşlarıyla ortaklaşa yürütülen eğitim programlarıyla genç işçilerin sorunlarına çözüm yolları aramaktadır.

Bu çerçevede, ILO Sözleşmelerinin denetlenmesi sistemi içinde gençleri ve genç işçileri ilgilendiren hükümlerin uygulanmasına ayrı bir önem verilmektedir.

7. TÜRK-İŞ'İN GENÇ İŞÇİLERLE İLGİLİ FAALİYETLERİ

Gençlerin işsizlik, sağlık, eğitim gibi sorunları ulusal ve uluslararası sorunlar olup, bu sorunların çözümü ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluk alanındadır.

İşçi sendikaları yalnızca toplu iş sözleşmeleri yapan, üyelerinin sosyal, ekonomik ve kültürel hak ve özgürlüklerini savunan, koruyan, geliştiren kuruluşlar değil, aynı zamanda, ülkedeki, dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ilgili alanları geniş olan, çok yönlü çalışmalar yapan, yapması gereken kuruluşlardır.

Bu çerçeveden bakıldığında, örgütlü işçilerin yanı sıra, çocuklar, gençler, kadınlar, emekliler gibi

geniş grupların sorunlarının çözümü yönündeki adımlar da TÜRK-İŞ'in görev ve sorumluluk alanındadır.

Örneğin, TÜRK-İŞ'in son genel kurullarında alınan kararlar bu yönde olmuş; çalışan çocukların, kadın ve genç işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, çalışan çocukların çalışma hayatından eğitim durumlarına kaydırılması, genç ve kadın işçilerin güçlenmesi, mesleki eğitimden yararlanması, işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından korunması için çok yönlü çalışmalara başlanmıştır.

TÜRK-İŞ tarafından her yıl hazırlanan ve Türkiye'nin farklı bölgelerinde, kentlerinde periyodik olarak hayata geçirilen eğitim programları şu başlıklar altında yapılmaktadır:

- Bölge Eğitim Seminerleri
- Sindikacılık ve Liderlik Eğitimi
- İncel Ülke Sorunlarıyla İlgili Toplantılar
- Yoksul Türk Cumhuriyetleriyle Mevzuat Uyum Seminerleri
- Çevre ve İşçi Sağlığı-İş Güvenliği Taban Eğitimleri

- Çevre ve İşçi Sağlığı-İş Güvenliği Ara Kademe Teknik Elemanlar Programı
- Çalışan Çocuklar Eğitim Seminerleri ve Kampanyalar
- Kadın İşçiler Eğitim Seminerleri
- Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Sempozyumu
- Genç işçilere yönelik Mesleki ve Teknik Eğitim Seminerleri
- Tüketici Hakları Eğitim Seminerleri
- Kooperatifçilik Seminerleri

TÜRK-İŞ, 1980'den günümüze gerçekleştirdiği seminerler ve ulusal sempozyumlarda, ulusal ve uluslararası düzeyde birçok kurum ve kuruluşun temsilcisini buluşturmuş, genç işçilerin sorunlarını ülkemizin gündeminde tutmuş, çözüm yolları konusunda alternatif görüşlerini kamuoyuna açıklamış, bu alandaki çalışmaların aktif takipçisi olmuştur.

TÜRK-İŞ, genç işçiler konusundaki çalışmalarına, 1993 yılından itibaren çalışan çocuklar konusunu da dahil ederek sürdürmüştür, 1995 ve 1997 yıllarında gerçekleştirilen ulusal sempozyum ve seminerlerde her iki konu birlikte işlenmiştir. TÜRK-İŞ giderek

artan çalışmalarıyla, gerek çalışan çocuklar
gerekse genç işçiler konusunda belli bir deneyim
ve birikime ulaşmış olup, Çalışan Çocuklar
Bürosu'ndan sonra Genç İşçiler Bürosu'nun
altyapısını oluşturacak düzeye gelmiştir.
TÜRK-İŞ'in bu alanda gerçekleştirdiği seminerler ve
sempozyumlar şöyledir:

Genç İşçilerin Sorunları Semineri
14-18 Nisan 1980, Ankara)
seminerde Sunulan Bildiriler:

TÜRK-İŞ ve Genç İşçiler
CFTU ve Genç İşçiler
LO ve Genç İşçiler
İstihdam Politikası ve Genç İşçiler
Türk İş Hukukunda Genç İşçiler
Sosyal Güvenlik Açısından Genç İşçiler
Genç İşçilerin Sosyal ve Demokratik Hayattaki Yeri
Genç İşçilerin Sağlık Sorunları
Genç İşçilerin Mesleki Eğitimleri
seminerde Sunulan Uluslararası Dökümanlar

FTU
FTU Gençlik Beyannamesi
ya'da Genç İşçilerin Sorunlarıyla İlgili Araştırma

-Zürih'te Düzenlenen "Gençlerin İstihdamı Konferansı"nda Kabul Edilen Görüş ve Öneriler

ILO

- Gençlerle İlgili ILO Çalışmaları
- Genç İşçilerle İlgili ILO Sözleşme ve Tavsiye Kararları
- ILO Gençlerin İstihdamı Karar Tasarısı

OECD

- Gençlerin Çalışma Hayatına Girişi

AET

- İşsiz Gençliğe Yardım

Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu

(3-5 Şubat 1986, Balçova-İzmir)

Sempozyumun Oturum Başlıkları:

- TÜRK-İŞ ve Genç İşçiler
- İstihdam Politikası ve Genç İşçiler
- Türk İş Hukukunda Genç İşçiler
- Sosyal Güvenlik Açısından Genç İşçiler
- Genç İşçiler ve Sağlık Sorunları
- Genç İşçilerin Mesleki Eğitimleri

Genç İşçilerin Sosyal ve Demokratik Hayattaki Yeri
Genç İşçilerin Sorunlarının Çözümünde Sözlü ve
Yazılı Basının Katkıları
Ortak Değerlendirme

Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Ulusal
Sempozyumu
(1-25 Mart 1988, İstanbul)
Sempozyuma Sunulan Bildiriler:

Genç İşçilerin Demokrasideki Rolü ve Sosyal
Hayattaki Yerleri
İşadam Politikası ve Genç İşçiler
Sosyal Güvenlik Açısından Genç İşçiler
Genç İşçiler ve Sağlık Sorunları
Genç İşçilerin Mesleki Eğitim Sorunları
Sendikacılığın Güçlenmesinde Genç İşçiler
Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları

Çocukların ve Genç İşçilerin Sorunları
Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu
(18 Mayıs 1995, İzmir)
Sempozyumun Oturum Başlıkları:

Çocuklukta Çocuk İşçiler

- Çocuk İşçilerin Karşılaştıkları Riskler ve Alınması Gereken Önlemler
- Genç İşçilerin İstihdamı
- Genç İşçilerin Mesleki Eğitim Sorunları
- Genç İşçilerin Sosyal Güvenlik Hakları ve Sağlık-Güvenlik Riskleri

Çalışan Çocukların ve Genç İşçilerin Sorunları Ulusal Sempozyumu

(15-16 Mayıs 1997)

Sempozyumun Oturum Başlıkları

- Çalışan Çocukların ve Genç İşçilerin Sorunlarına Siyasi Partilerin Bakışı
- Kendi Ağızlarından Sorunlarıyla Çalışan Çocuklar ve Genç İşçiler
- Çocuk ve Genç İşçilerin İstihdamdaki Payı ve Sorunları
- Türk İş Hukukunda Çalışan Çocukların ve Genç İşçilerin Sosyal Güvenlik Hakları
- Çalışan Çocukların ve Genç İşçilerin Mesleki Eğitim Sorunları

8.GENÇLERİN,GENÇ İŞÇİLERİN KORUNMASI İÇİN TÜRK-İŞ'İN ÖNERİLERİ

-Gençler, genç işçiler eğitim, sağlık ve iş olanakları bakımından ağırlıklı, ayrıcalıklı korunmaya muhtaç hedef kitleyi oluşturmaktadır.

-Eğitim olanaklarından yararlanamayan işsiz gençler için meslek ve beceri programları geliştirilmelidir.

-Genç işçilerin "ucuz emek" ve kaçak olarak çalıştırılmaları engellenmelidir.

-Genç işçilerin "çıraklık", "öğrenci", "stajyer öğrenci" adı altında düşük ücretlerle çalıştırılmaları önlenmelidir.

-Hizmet içi eğitim genç işçi çalıştıran işyerleri için zorunlu olmalıdır.

-Eğitim sistemimiz, örgün, çıraklık, yaygın, teknik ve mesleki eğitim olarak çağdaş bir anlayışla, ülkemizin ihtiyaçlarına uygun olarak, birbirini bütünleyecek biçimde yeniden yapılandırılmalıdır.

-Eğitim sistemi, genç işçileri bugünden yarına, sosyal, ekonomik ve kültürel açılardan toplum hayatına hazırlayacak bir şekilde planlanmalıdır.

-Mesleki eğitim ile istihdam arasında etkili bir program ve organizasyon sağlanmalı, mesleki eğitim genç işçilerin ve sanayinin gereksinimlerine uygun olarak yapılmalıdır.

-alışan genç işçileri koruyucu nitelikteki yasal düzenlemeler, uluslararası standart, ilke ve nomlar dikkate alınarak bir an önce yapılmalıdır. .

-Siyasal iktidarlar istihdam yaratıcı politikaları hayata geçirmeli, ülkemizin ihtiyaını duyduğu yatırımları yapmalı ve işsizlikle mücadele etmelidirler.

-Örgütsüz kesimde genç işçilerin düşük ücretle, sigortasız ve kötü çalışma koşullarında çalışmaları önlenmelidir. Eşit işe eşit ücret ilkesiyle gençlerin hakları korunmalıdır.

-Genç işçilerin sosyal, kültürel, sanatsal faaliyetlere katılımı sağlanmalı, psiko-sosyal ihtiyaçları karşılanmalıdır.

-Genç işçilerin çalışma saatleri yetişkin işçilerden daha az olmalı, bundan dolayı ücret kaybı olmamalıdır.

-Genç işçiler sendikalarla ilişki kurabilmeli, sendikal hak ve özgürlüklerden yararlanabilmeli, sendikal alanda söz sahibi olabilmeli, sendikal hayatın her alanında yönetime katılabilmeli, ulusal ve uluslararası platformlarda temsil edilebilmelidirler.

-İşçi sendikaları, genç işçilerin hak ve özgürlüklerini korumak, geliştirmek, bu alanda çalışma yapmak, bilgi akışını sağlamak üzere "Genç İşçiler Bürosu" ya da başka adlarla birimler oluşturmalıdır. Sendikaların eğitim ve örgütlenme politikaları genç işçileri de kapsamalı, gençlere yönelik çeşitli eğitim projeleri ulusal ve uluslararası düzeylerde yaygınlaştırılmalıdır.

-Sendikalar, gençlerin, genç işçilerin, işsizlik, iş güvencesi, eğitimleri vb. sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapmalıdırlar.

-İnformal ve tarım sektörlerinde çalışanları, çalışan gençleri koruyucu yönde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

-SSK ve iş teftişi yeniden yapılandırılmalı, genç işçilerin haklarını koruyucu yönde etkin denetim yapılmalıdır.

TÜRK-İŞ

KAYNAKLAR **Bilgi Merkezi**

Genç İşçilerin Sorunları Semineri, TÜRK-İŞ, 14-18 Nisan 1980, Ankara

Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu, TÜRK-İŞ, 3-5 Şubat 1986, Balçova-İzmir

Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu, TÜRK-İŞ, 24-25 Mart 1988, İstanbul

Kadın, Çocuk ve Gençlik Özel İhtisas Komisyonu "Gençlik Alt Grubu" Raporu, DPT, 1994, Ankara

Çalışan Çocukların ve Genç İşçilerin Sorunları, Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu, TÜRK-İŞ, 16-18 Mayıs 1995, İzmir

Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları, DİE, Nisan 1997, Ankara

TÜRK-İŞ EĞİTİM YAYINLARI DİZİSİ

Yayın No.1	Sendikacılık Tarihi	Yıldırım Koç
Yayın No.2	Tüketici Hakları	Sinan Vargı
Yayın No.3	Asgari Ücret	Enis Bağdadioğlu
Yayın No.4	İş Kanunu ve Temel Haklarımız	Av. Hüseyin Ekmekçioğlu Av. H. Ferhan Tuncel Hakan Sükün
Yayın No.5	Uluslararası Sendikal Örgütlenmeler	Özcan Karabulut
Yayın No.6	Çalışan Çocukların Korunması ve TÜRK-İŞ'in faaliyetleri	Prof. Dr. Oğuz Oyan
Yayın No.7	Özelleştirme	Yıldırım Koç
Yayın No.8	İş Güvencesi	Sinan Vargı
Yayın No.9	Çevrenin Korunması ve Sendikalar	Yıldırım Koç
Yayın No.10	Güncel Sorunlarımız ve Taleplerimiz	Şeyma İpek Köstekli
Yayın No.11	Türkiye ve Avrupa Birliği	Yıldırım Koç
Yayın No.12	Niçin Sendika ? Nasıl Sendika ?	Ahmet Şen
Yayın No.13	Sosyal Güvenlik	Yıldırım Koç
Yayın No.14	Türkiye'de Grev Hakkı	Av. Hüseyin Ekmekçioğlu Av. H. Ferhan Tuncel Namık Tan
Yayın No.15	Grev Nasıl Yapılır ?	Yıldırım Koç
Yayın No.16	Toplu İş Sözleşmesi	Sebahattin Dertli
Yayın No.17	Sendikacılık, Siyaset	Özcan Karabulut
Yayın No.18	İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği	Necati Balta
Yayın No.19	Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları	Yıldırım Koç
Yayın No.20	Çalışma Hayatında Mesleki Eğitimin Önemi	Selahattin Okur
Yayın No.21	Türkiye'de Ekonomik ve Sosyal Konsey	Hülya Uzuner
Yayın No.22	Serbest Bölgeler	Şeyma İpek Köstekli
Yayın No.23	Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)	Yıldırım Koç
Yayın No.24	Dünyada ve Türkiye'de İstihlak	Yıldırım Koç
Yayın No.25		Yıldırım Koç
Yayın No.26		Yıldırım Koç
Yayın No.27		Yıldırım Koç
Yayın No.28		Yıldırım Koç

331.38 KAR 1999